

L. XXXI.

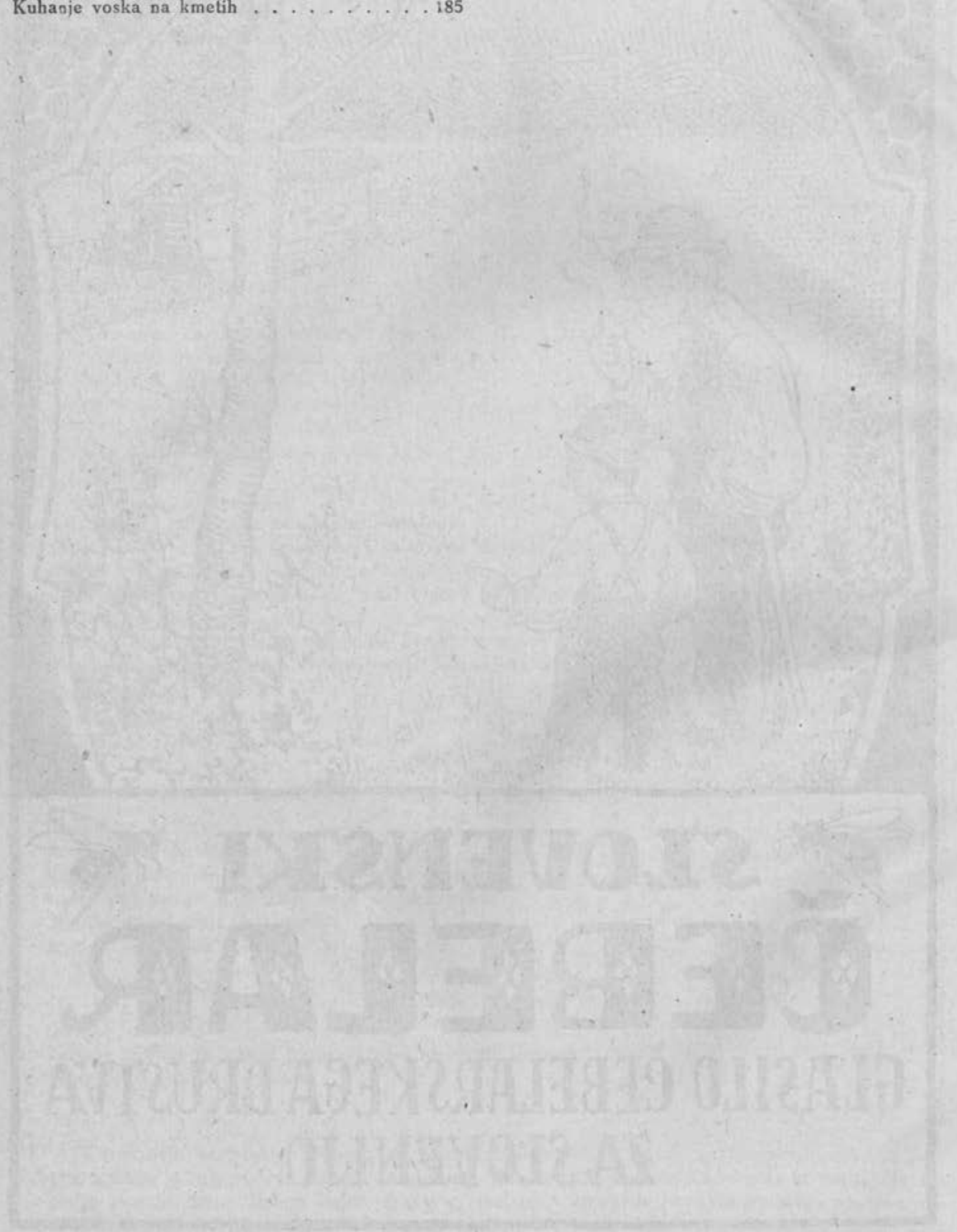
Štev. 12.
1928

 SLOVENSKI
ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA
ZA SLOVENIJO

Vsebina:

Naš predsednik — sedemdesetletnik	177	Čudna preselitev oprasene matice	186
O začetnikih in panjih, pa še kaj	180	Iz dobe čebelarskega začetnika	187
O nosehi	182	Opazovalne postaje	189
Preprosta stiskalnica za vosek	183	Podružnične vesti	161
Kako Fortunov oče izdeljuje satnice	184	Drobiž	191
Kuhanje voska na kmetih	185		

REPUBLIKA SLOVENSKA
ČEBELAR
GLASNO ČEBELARSKEGA BRUŠTARJA
V LJUBLJANI

W. H. H. H.

GLASILO ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI UREJUJE AVGUST BUKOVEC, LJUBLJANA, GRUBERJEVO NABREŽJE ŠTEV. 14

Sklep za uredništvo 20. dne vsakega meseca. Pisma v društvenih zadevah je nastavljal na „Čebelarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani“. Naslov za denarne in blagovne pošiljke (vosek), naročila na čebelarske potrebščine: Blagovni oddelek „Čebelarskega društva za Slovenijo v Ljubljani, lugostov. knjigarna

V Ljubljani, dne 1. decembra 1928. / Številka 12.

Letnik XXXI.

Naš predsednik — sedemdesetletnik.

»Kot vejice zlate
nad Tabo visijo
spomini minulih let —
glej — za te zorijo
ti sočni sadovi,
glej, Tebi vrtovi
pognali so cvet!«

(Župančič.)

ne 2. decembra t. l. preteče sedemdeset let, odkar je pri Omanovih v Pevnu pri Stari Loki zagledal luč sveta naš društveni predsednik, prečastitljivi gospod

stolni prošt in papežev hišni prelat Andrej Kalan.

Malo je sinov slovenskih mater, ki bi ob takih praznikih lahko z zadovoljstvom pogledali na svojo življensko preteklost. Med te redke izjeme spada veleugledni naš predsednik. Bogati in zlati so sadovi njegovega neumornega dela za izobrazbo in procvit naroda, kateremu je posvetil vse svoje izredne srčne vrline, vse svoje obsežno znanje in vso svojo mnogostransko delavnost.

Že v mladih letih se je uveljavil kot pisatelj in pesnik, časnikar in predavatelj ter se živahno udeleževal v politiki in društvih. Mnogo se je bavil z leposlovjem; priučil se slovanskim in drugim jezikom, da je poglavitna dela evropske literature lahko čital v izvorniku ter mogel prevajati na slovenski jezik. Posebno živo pa se je zanimal za nove pojave v domači književnosti ter njen razvoj pospeševal kjer, kakor in kolikor je mogel.

Jeseni l. 1895. je bil izvoljen v kranjski deželni zbor. Znameniti so njegovi boji z dež. predsednikom baronom Heinom. Ta je imel v poslancu Kalanu temperamentnega in opasnega nasprotnika, ki je vneto in srčno branil slovensko stvar. Njegovi govori proti Nemcu Heinu in njegovemu ponemčevalnemu delovanju ostanejo v neizbrisnem spominu. Mladi fantje, polni idealov in oduševljeni Slovenci, smo se gnetli na galeriji deželne zbornice v Ljubljani. »Kalan spet podaja Heina,« je šlo od ust do ust in niti dihati si nismo upali, da ne bi kake besede preslišali. Govoril je možato, odločno in s tako plamtečimi besedami, da smo ga vsi občudovali.

Kalan je bil takrat naš ideal in ljubljenec. Zaradi njegovega odločno slovenskega in slovanskega stališča ga je Hein na Dunaju očrnil in je izposloval, da ga cesar ni potrdil za stolnega dekana v Ljubljani, dasi je bil predlagan na prvem mestu. Kalana ta izraz nemilosti prav nič ni potrl, niti ni v njem ohladil gorkega slovenskega in slovanskega čustvovanja.

Ko so ga povabili, naj prevzame vodstvo deškega sirotišča Vincencijeve družbe v Marijanišču v Ljubljani, je rad sledil svojemu srcu, ki je od nekdanj gorelo za mladino, zlasti pa za sirote. Ravnatelj Marijanišča je postal l. 1900. Velike naloge, ki mu je bila s tem poverjena, se je lotil z vnemo, ljubeznijo in redkim razumevanjem. Kmalu po njegovem nastopu je nastalo v zavodu novo življenje in vrvenje. Padla so zastarela načela o načinu vzgoje sirot, izpremenila se je prehrana, predružačil se je način nadzora in pouka. Poskrbel je za zadostno razvedrilo dece, za higijeno, za zdrave prostore, skratka: v nekoliko letih je Marijanišče zaslovelo zaradi svoje vzorne uredbe. To ni bila več sirotišnica nego moderen zavod za vzgojo mladine. Otroci so bili radi v zavodu, saj jim je bilo v njem dobro, kakor bi jim ne moglo biti niti ne pri starših. Dobrosrčnega in skrbnega svojega vodjo so ljubili kakor rodne očeta. Saj so nežne otroške duše naglo spoznale, da skrbi zanje in jih čuva pravi mož, idealen človek, oseba najblažjega srca.

Prav tako kakor sirotam v Marijanišču se je prelat Kalan izkazoval neštetim dijakom srednješolcem in vseučiliščnikom; zanje je vedno imel radodarne roke in očetovsko srce. Zlasti je z nasveti in z dejanjem rad pomagal marljivim, pa revnim kmetskim sinovom. Po smrti Luke Jerana je prevzel tudi skrb za dijaško mizo v ljudski kuhinji v Ljubljani.

Tudi preosnove marijaniškega gospodarstva se je lotila odločna roka prelata Kalana. Prenovil in povečal je gospodarska poslopja in prizidal k prvotni stavbi sirotišnice velik, trinadstopen objekt z

moderno notranjo uredbo in opremo. To poslopje rabi sedaj za konvikt srednješolskih dijakov. Tudi zemljiško posest Marijanišča je znatno povečal; kadar mu odbor Vincencijeve družbe glede nakupa kakega zemljišča ni pritrdiril, je kupil s svojimi sredstvi in na svojo odgovornost. Pa se je pozneje vselej izkazalo, da je bila tudi to pot njegova sodba bistra in dalekovidna.

Mnogo je storil prelat Kalan tudi za izboljšanje domače živinoreje. Marijaniški hlevi so zasloveli zaradi izvrstne urejenosti in dobre pasme. Vodja Kalan se je zavedal, da je treba gospodinjki šoli, ki je pod gostoljubno marijaniško streho, zglednih učil, pa je poskrbel zanje. To veliko delo je sedaj neprecenljive vrednosti za vzgojo kmetskih gospodinj.

Če bi hoteli dodobra popisati delovanje prečastitljivega našega gospoda predsednika na književnem, političnem, gospodarskem, zlasti pa na karitativnem polju, bi bilo treba celih knjig, kajti storil je čudovito mnogo koristnega, kjerkoli je mogel.

In čebelarstvo? Tudi tu so njegove zasluge mnogo večje, nego je splošno znano.

Ko je prevzel vodstvo Marijanišča, je tam našel čebelarstvo, ki ga je osnoval njegov prednik dr. Lampe. Prelat Kalan takrat še ni bil čebelar; toda človek s tako rahlim srcem in tako bistrim razumom ni mogel iti mimo čebel brez zanimanja. Vzel je osirotele živalce v svoje posebno varstvo in jim postal kmalu idealen gospodar.

Ko sem l. 1910. stavil deželnemu odboru v Ljubljani predlog, naj osnuje vzorne čebelnjake, kjer bo mogoče učiti pravilno čebelarjenje, je deželni odbor to misel vsaj deloma uresničil s tem, da je postavil na marijaniškem vrtu sedanji vzorni čebelnjak z A-Ž. panji. Pri tem čebelnjaku so se potem shajali čebelarji iz vse Slovenije, so se prirejali tečajji in so se vršila predavanja, društvena občna zborovanja, odborove seje, razstave itd. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je prav v marija-

niškem čebelnjaku našlo premnogo čebelarjev pobudo za pravilno čebelarjenje. Marijaniški čebelnjak in njegov zaščitnik sta dala podlago za moderniziranje slovenskega čebelarstva! O tem smo si vsi edini.

Ko je stopil prečastitljivi gospod prošt Kalan o prevratu v Narodno vladu kot poverjenik za kmetijstvo, kjer je ostal do pomladi l. 1920., je posvetil posebno skrb slovenskemu čebelarstvu. Njegova zasluga je, da imamo sedaj čebelarskega potovalnega učitelja.

Ko sem mu o priliki sestave prvega proračuna za kmetijstvo v Sloveniji predlagal, naj se vstavi v proračun tudi znatnejša vsota za ustanovitev bakteriološkega zavoda v Ljubljani, ter ga opozoril, da utegne tak zavod mnogo koristiti tudi našemu čebelarstvu, sem s svojim predlogom naglo prodrl, čeprav se je tedanji šef veterinarskega oddelka močno protivil. Postavka je prišla v proračun in je v njem ostala vsa leta. Kredite smo uporabljali za nakup inventarja ter instrumentov in aparatov, da nakazani zneski niso zapadli. Lani je končno bilo mogoče zavod otvoriti.

Že davno bi imeli dober čebelarski zakon, ako bi predlog, ki je izšel od takratnega poverjenišva za kmetijstvo našel več razumevanja pri čebelarjih. Izdelan je bil in predložen izrednemu občnemu zboru našega društva, toda peščica nezadovoljnežev je s svojim nastopom na zboru onemogočila mirno razpravljanje in predlog je propadel. Priznam, da ni bil v vsakem pogledu idealen, toda ogrodge je bilo izvrstno, saj je pozneje tvorilo podlago za sestavo predloga o čebelarskem zakonu za vso državo. Sedaj bridko občutimo pomanjkanje zakona, tem bridkeje, ker se zavedamo, da ga ne dobimo tako kmalu.

Predsednik našega društva je prečastitljivi prošt Kalan izza l. 1919. Kmalu potem, ko je prevzel njegovo vodstvo, se je naše društvo povsem preorganiziralo. Sestavila so se nova društvena pravila in društveno delovanje se je razširilo na vso

Slovenijo; čebelarji smo postali ena družina. Takratni blagovni oddelek, ki je med vojno zaspal, je zopet oživel; gospod predsednik mu je s svojim vplivom priskrbel primerne poslovne prostore, da se je mogel razviti.

Razmerje slavljenca do čebelarjev je bilo vedno prisrčno. Rad jih sprejema kadarkoli in pokramlja z njimi prav po domače. Baš v občevanju s čebelarji se čestokrat pokaže njegovo zlato srce.

Čebela mu je vir neusahljivega razvedrila. Približa se ji s tisto pobožnostjo v srcu, ki je stare naše čebelarje tako zelo dičila. Pri njem ni niti sence tiste grabežljivosti, ki se tako rada javlja v novodobnih čebelarjih. S polnimi rokami daje čebelam, kadar so v sili, kadar pa so nakopičile v svojem skrivnostnem domu bogate sladke zaklade, jemlje svoj delež z boječo roko in ves v skrbeh, da jim ne bi storil krivice; takrat so vse police v čebelnjaku zastavljene s kozarci medu in roka gospoda prošta začne razsipavati: dobitni čebelar se spomni zvestih svojih prijateljev in tovarišev in tedaj je premnogo ust sladkih od marijaniškega medu. Seveda pri tem ne pozabi svoje velike družine: marijaniških otrok; pa je treba precejšnje število z medom do roba napoljenih keblon, da je tisti dan praznik tudi zanje in da preostane kaj sladke dobrote tudi še za pozneje. Njemu nič ne ostane, samega sebe ne pozna. Njegova roka je vajena samo dajati, ne pa jemati...

Slika našega predsednika bi bila prepomanjkljiva, če ne bi omenili še njegove velike ljubezni do narave in do živali. Tako lepo kakor v Marijanišču, se malokje z živalmi ravna. Pod posebnim proštovim varstvom so pa vse tičice, ki nanje ne pozabi tudi v mrzli zimi. Deščica pred njegovim oknom je vedno polna dobrot za razne pernate goste. Težko je sedeti človeku z mehkim srcem v topli sobi, medtem ko zunaj drobni otroci narave prezebavajo in stradajo... Sicer pa obišči gospoda prošta poletí v čebelnjaku! Komaj

bosta sedla, že se bo oglasil na pragu rezki klic matere ščinkavke. Ko dobi košček orehovega jedrca, je potolažena. Pa kmalu zopet prileti z »gospodom so-progom« in moledovanje se zopet začne. Če ni hitro jedrca, zleti parček na mizo v čebelnjaku in ščinkanje ne preneha, dokler roka gospoda prošta ne seže iznova v žep po jedrce.

* * *

Gospodu proštu bodo te dni prihajali čestitat od vseh strani. Poklonilo se mu bo mlado in staro, vplivne osebe in siro-

maki. Spomnili se ga bodo tisoči tistih, ki ga spoštujejo zaradi njegovih plemenitih del, zaradi njegove dobrosrčnosti in njegove ljubezni do bližnjega.

Na dan 2. decembra t. l. bomo z našim prečastitljivim gospodom predsednikom v duhu združeni tudi slovenski čebelarji z iskreno željo v srcu, da mu dobrotljivi Bog nakloni še mnogo let obilne čebelar-ske sreče in neskajljenih dni življenskega večera.

Živel, prečastitljivi naš go-spod predsednik, živel, živel!

O začetnikih in panjih, pa še kaj.

Muropoljski.

netega čebelarskega začetnika bi najbolje primerjal z živahnim, naraslim potočkom, ki venomer skače iz stare struge in si hoče poiskati novo pot,

končno pa se pohlevno scedi nazaj v staro strugo in le kaka mlakica ostane na obrežju, dokler ne izhlapi.

So čebelarski začetniki, ki se z občudovanja vredno vnemo lotijo čebelarstva. S pravo lakoto čitajo vse dosegljive čebelarske knjige in liste. Zaradi naglice čitajo vse bolj površno, pa si vendar potem domišljujejo, da znajo vse, kar so drugi v desetletjih s trudom dohnali.

V knjigah najdejo večkrat razprave, ki so si zelo nasprotne. Čutijo se poklicane, da take stvari ugotovijo po »lastni izkušnji«. Ker pa kratka lastna izkušnja v malem čebelarstvu dostikrat pokaže vse drugače, nego se bere v knjigah, jih to privede tako daleč, da knjigam sploh več ne verjamejo in hočejo iz »lastne izkušnje« vse preurediti po svoje.

Res je, da jim to nudi veliko užitka in da se pri tem mnogo nauče, toda po nekoliko letih pride prav za gotovo razočaranje, ko spoznajo, da so te »lastne iz-

kušnje« drage in da imajo vendarle prav oni, ki so napisali čebelarske knjige. To jih napoti, da začnejo ponovno čitati strokovne knjige. Sedaj se pri enem članku zamudijo več nego prej s celo knjigo in se čudijo, da niso že prej opazili, kako čudovito resničen je ta ali oni članek.

Šele sedaj spoznajo, da način čebelarjenja, ki je uspešen v izvestnih krajevnih in pašnih razmerah, ni vsekdar poraben tudi sicer. Ako je tak vnet začetnik petičen, ga razne lastne poskušnje mnogo stanejo, medtem ko revnega dostikrat prej sreča pamet nego denar.

Nekateri čebelarski začetniki se bavijo bolj z življenjem čebelne družine in delajo razne »izvirne« poskuse, dokler se morja ne pojavi gniloba čebelne zalege, drugi pa porabijo vso svojo voljo za razglabljanje, kako bi ta ali oni panj izboljšali, oziroma kako bi sestavili nov panj, seveda »najboljšega sestava«.

To je njihova prva misel, ko vstanejo, in zadnja, ko gredo spat. Večkrat se jim o panjih celo sanja.

Ne mogel bi tega tako napisati, če ne bi bil tudi jaz med njimi. Čebelarim deseto leto, pa še sedaj ne vem, ali sem se te panjske more že iznebil ali se je še nisem. Tovariši me dražijo, da študiram »panjo-

logijo« in da bom izumel panj, v katerega bo treba samo pipo zabiti, pa bo iz njega tekkel med kakor iz soda vince. Kolikokrat sem si hudo želel denarja za razne poskuse! Danes pa me prav tako močno veseli, da ga takrat nisem imel. (Prosim, ne mislite, da ga imam sedaj!) Pri čitanju strokovnih knjig sem vedno prebavil le to, kar je bilo voda na moj mlin; vse drugo sem čital le z očmi. Delal sem poskuse z raznimi panji svojega sistema, katere bi bil že takrat rad opisal v »Čebelarju«, da bi tudi jaz postal slaven in imeniten čebelar. (Hvala Bogu, da imajo uredniki gosto rešeto!) Tudi danes bi jih še rad opisal, pa le zato, da ne bi še kdo drug delal takih neumnosti, kakršne sem jaz. Da bom pa do sebe pravičen, naj povem, da sem bil tudi v organizaciji prav tako vnet in sem vsako leto pridobil novih članov. Da so mi čebelarji zaradi tega dali razne priimke, kakor: čebelarški odrešenik, Bienenprofessor itd., mi res ni bilo po volji; pa kaj hočemo: čebele pikajo, zakaj ne bi čebelarji? Bil sem tako nadležen, da so me, ko sem prišel pobirat članarino, nekateri nagnali, nekateri pa so rajši plačali, da so imeli pred mano mir, ali so se pa skrili.

Torej delal sem poskuse v panjih »lastnega sistema«. Razvoj čebelnih družin v drugih panjih sem imel priliko opazovati pri bližnjih čebelarjih, ker sem razen svojih čebel oskrboval tudi še pet drugih čebelnjakov. Tako sem imel obenem opraviti z neisserjevci, dunajčani, kunčevci in A.-Ž. panji raznih izboljšav na 8, 9, 10 in 11 satov. Tudi nekoliko slamnatih košev je bilo v moji oskrbi in troje kranjičev.

Končni uspeh dosedanjega iskanja pa je trdno prepričanje, da je najprimernejše čebelno gnezdo devet satnikov A.-Ž. mere in enako medišče nad vališčem. To so drugi že prej zapisali, pa jim nisem hotel verjeti. Vse izboljšave je torej treba izvesti na obodu panja. Jaz n. pr. sem spodnje žrelo opustil in ga namestil 1 cm pod žrelom medišča. S tem odpade spodnja brada, ob prestavljanju pa to žrelo zelo dobro rabi za odletavanje trotov, ker ga lahko pustim vedno nekoliko odprtega. Ob dobri paši je lahko popolnoma odprto. Čebele potem lahko izletavajo naravnost iz medišča na pašo in nazaj. Da bi tudi obnožino nosile po tej poti v medišče, ni res. Ker so čebele navajene izletavati tudi iz medišča in ker je žrelo plodišča samo en centimeter nižje od gornjega, zato tudi begalnica, ki je nastavljena na žrelo medišča, še precej dobro deluje. Preuredil sem si tudi zaklopnice in zapahe pri oknih, kar bi pa lažje narisal, nego opisal. Tri leta imam take panje v poskušnji, pa se mi še niso zamerili. Ali sem jih s tem kaj izboljšal, še ne vem. Res je, da moram tem panjem večkrat osnažiti dno, kar pa čebelarjem gotovo ni v škodo. To delo je hitro opravljeno, ker izletavajo čebele zgoraj in ne zasedejo dna. Lahko bi lepenko pustil v panju vse leto, pa bi si prihranil delo snaženja.

Ako je kateri naših čebelarjev slična žrela preizkušal že daljšo dobo, naj blagovolji napisati, kako mu je uspelo.

Kakor vidite, sem zopet zabredel v »panjologijo« in se bo brzkone treba še enkrat izpovedati, preden bom ozdravljen.

Za januarsko številko nimamo nikakega gradiva. Gg. sotrudnike prosimo, da se spomnijo lista. Je zelo potreben izdatne podpore, da ne bo neprestano lovil sapo.

O nosemi.

Joža Okorn v Škofji Loki.

(Konec.)

Rezultat preiskave vposlanih čebel je nad vse zanimiv. V 23 primerih je bila bolezen konstatirana v krajih z izrazito pomladansko in poletno (gozdno), a brez, oziroma nezadostno je-

sensko ajdovo pašo, v treh primerih v krajih s srednjo poletno in komaj zadostno ajdovo pašo in le v enem primeru v krajih z izrazito ajdovo pašo.

Nauk: Skrbimo, da bomo zazimili le plemenjake, ki imajo jeseni dovolj mladih čebel ter prikladno zimsko hrano. Čim starejša je v jeseni v plemenjakih žival, tem večja je nevarnost in možnost obolenja.

Glede početka bolezni se ne ve nič gotovega. Ni izključeno, da se nahajajo kalice bolezni že v popolnoma zdravi čebeli. Te se razvijejo, če oslabi (degenerira) čebelni organizem, bodisi zaradi neprikladne zimske hrane, bodisi zaradi motenja čebel.

Dosedanja opazovanja potrjujejo namreč verjetnost te domneve. O tem nam bi lahko podali zanimive podatke koroški čebelarji, v prvi vrsti g. šolski nadzornik P. Močnik. V čebelnjakih, v katerih so bile dolgo let čebele zdrave, se je naenkrat pojavila nosema, ki je skoro popolnoma uničila dotične čebelnjake, četudi daleč naokrog ni nobenega čebelnjaka, pa tudi ne drugih možnosti okuženja (nakup plemenjakov, rabljenih panjev itd.). Zanimivo je tudi, da se je nosema redno pojavila v letih, ko so čebele prezimovale na gozdnem medu (smreki, jelki, kostanju ali pa mani).

Naj bo že karkoli, v vsakem pogledu velja načelo, da se je bolezni lažje ubraniti, nego jo ozdraviti. V čebelnjaku in okoli nje ga naj bo red in snaga. Predvsem pazimo na čistočo napajalnikov in na često obnavljanje satja. Staro, posebno še od griže ponesnaženo satje spada v lonec, ne pa v panj.

Kaj pa, če se nosema pojavi? Takrat mora čebelar skrbeti, da bolezen čimprej zatre. Napajalniki s stoječo vodo, uporaba starega s trebežem ponesnaženega satja itd. bolezen pospešuje.

Mnogo pa je še čebelarjev, ki mislijo, da bi trpel njih ugled, ako bi se v njih čebelnjaku ugotovila ta ali ona bolezen. To mišljenje je pogrešno. S prikrivanjem bolezni ne trpi škode le prizadeti čebelar, temveč so v nevarnosti tudi sosednji čebelnjaki, da se okužijo. Po novem zakonu se bo tako postopanje občutno kaznovalo.

Sveta dolžnost vsakega čebelarja je, da takoj, ko opazi v svojem čebelnjaku sumljive znake kake bolezni, n. pr. pri nosemi nenaravno odmiranje čebel, grižo, pošlje čebele v preiskavo, da se ugotove vzroki odmiranja, ter ukrene vse potrebno, da se bolezen zatre.

S takim postopanjem bomo bolezen hitro zatrli in pridobili na ugledu v inozemstvu, ker bomo pokazali, da se zakoni in naredbe pri nas dejansko izvršujejo. To bo brez dvoma v dobro izvozu naše čebele, kateri se bo gotovo povečal, kajti vsak naročnik naše čebele bo siguren, da bo dobil zdravo žival.

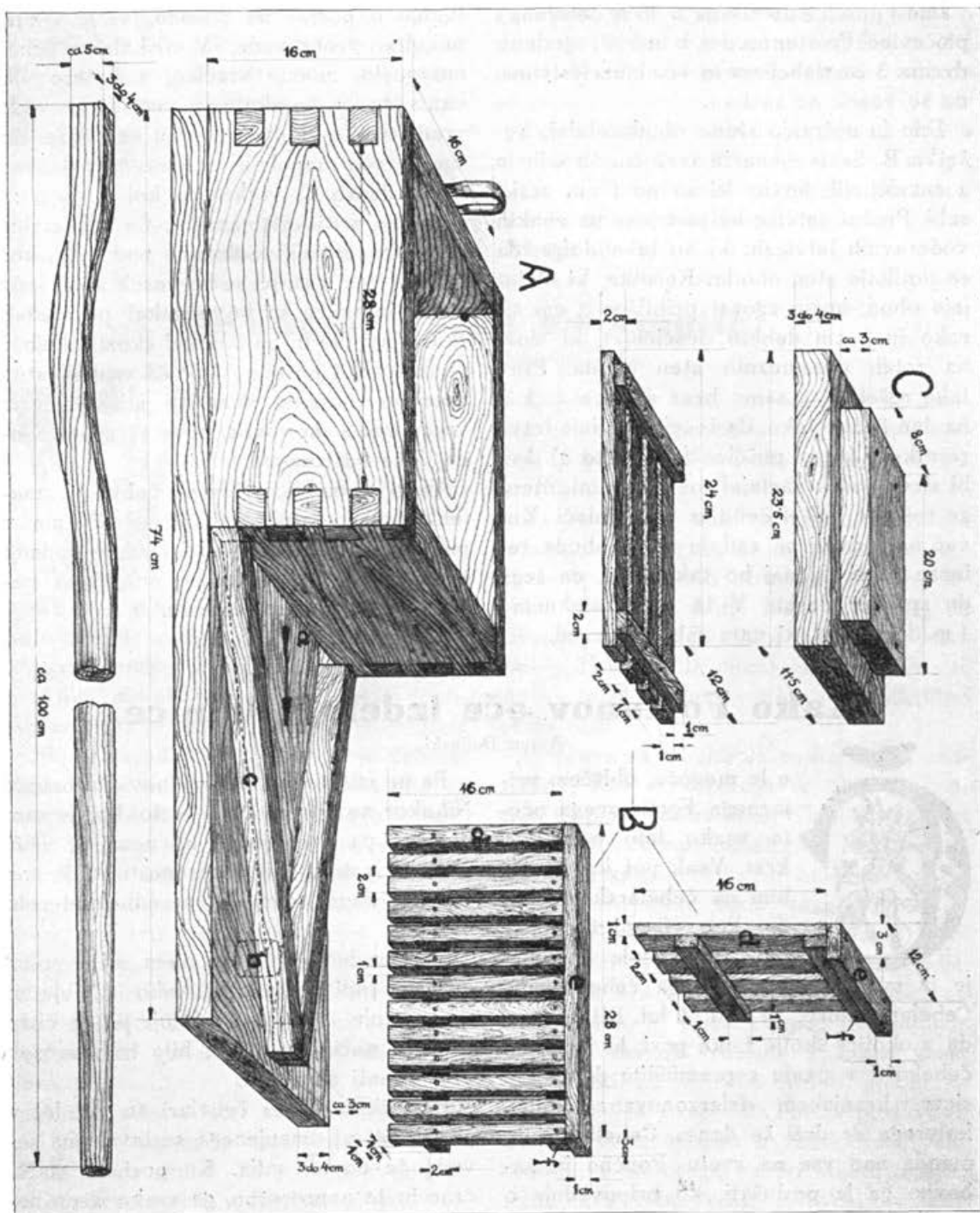
Obsojati pa moramo postopanje, ki se je dogodilo pri zadnjem pošiljanju čebel v preiskavo. Osvetljuje ga sledeča izjava: »Izjavljamo, da čebele, ki so bile poslane v preiskavo in ki so bile označene, da so iz Jalenovih čebelnjakov na Rodinah, niso bile iz naših čebelnjakov, čeprav jih je pošiljalec podružnice tako označil. Za brate Jalen: Janez Jalen. Rodine, 1. sept. 1928.«

Preiskava omenjene pošiljke čebel glede noseme je bila pozitivna, toda lastnik čebel se je skrtil za tuje ime.

S preiskavami zdravstvenega stanja čebel, ki smo jih letos započeli, bomo še nadaljevali. Zato prosim vse čebelarje, da nam takoj, ko bodo prejeli tozadevni dopis, pošljejo zaproseni material v škatlicah, ki jih jim pošljemo.

Preprosta stiskalnica za vosek.

Anton Arrigler v Trzinu.

Za mali čebelarSKI obrat je sadna (Pavlinova) stiskalnica za vosek predraga. Niže opisano stiskalnico lahko vsakdo napravi, če le količkej zna ravnati s stružcem in

žago. Tistemu, ki tega ne zna, jo bo za nizko ceno napravil vsak mizar.

Na močno desko iz trdega lesa pritrdimo iz en palec debelih desak zbit in po robih

rogljat (nazobčan) obod, kakršnega kaže sl. A. Na sprednji strani izdolbeno po šir. 2 cm visoko odprtino, da vosek lahko iz oboda odteka v smeri puščice do luknje b, ki je obložena s pločevino. Prostor med a, b in c je zagrajen z dvema 3 cm debelima in visokima lestvima, da se vosek ne razliva.

Dno in notranje stene oboda obdaja rešetka B. Sestavljena je iz 2 cm širokih in 1 cm debelih letvic, ki so po 1 cm vsaksebi. Prečne letvice so pritrjene na enakih vodoravnih letvicah, ki so tako dolge, da se dotikajo sten oboda. Rešetke, ki obdajajo obod, imajo zgoraj približno 3 cm široko in 1 cm debelo deščico(e), ki sloni na robih posameznih sten oboda. Prav taka rešetka — samo brez deščice — leži na dnu škatle tako, da tečejo spodnje letve rešetke v smeri puščice (glej sliko a), ker bi sicer vosek zastajal med letvami. Mere za rešetke naj si čebelar sam določi. Kovčič naj pritrji na zadnjo steno oboda železen ročaj, ki naj bo tako dolg, da sega do spodnje deske. V ta ročaj vtaknemo 1 m dolg drog, ki nam rabi za vzvod.

Uporaba: V škatlo postavimo vse rešetke B. Stiskalnico postavimo na dva stola. Zadnji del nekoliko podložimo. Pod luknjo b postavimo posodo, ki je v njej nekoliko vroče vode. V stiskalnico dene-mo gosto, močno vrečico, v katero vli-vama vroče, prekuhane voščine z vodo vred. Voščine kuhamo v čim več vode. Ko smo vrečo napolnili z brozgo, položimo nanjo desko C, vtaknemo kol v ročaj in začnemo pritiskati navzdol. Če stiskalnica ne stiska dovolj, podložimo pod ročaj kos debelejšega lesa, pa se bo vosek začel lepo cediti iz vreče in bo pritekal po stenah škatle na dno in bo odtekal skozi luknjo v podstavljeno posodo. — Pred vsakokratno uporabo moramo namočiti stiskalnico z vročo vodo, da vosek, ki se je prijel oboda, laže odstranimo.

Tako stiskalnico si vsak čebelar z malenkostnimi stroški lahko naredi sam v poljubni velikosti. V eni izmed prihodnjih številok »Slov. Čebelarja« priobčimo načrt »Pavlinove« stiskalnice.

Kako Fortunov oče izdeluje satnice.

Anton Dolinski.

e le mogoče, obiščem prijaznega Fortunovega očeta vsako leto nekolikokrat. Vsak pot kaj pridobim na čebelarskem znanju, ker prijazni mož prav rad pripoveduje doživljaje iz svojega mnogoletnega čebelarjenja. Čebelari namreč že nad 60 let. Bil je menda v okolici Škofje Loke prvi, ki je pričel čebelariti v panju s premičnim delom, in sicer v kranjskem, dzierzonovanem panju, katerega se drži še danes. Čebelice ljubi menda nad vse na svetu. Poučno in zabavno ga je poslušati, ko pripoveduje o svojih panjih, še bolj poučno pa je, kadar me popelje v svoj vzorni čebelnjak in prične razkazovati čebele in orodje, katero je po večini vse izdelek njegovih rok, marsikaj pa tudi njegov izum.

Pa ne mislite, da je Fortunov oče bahač! Nikakor ne. Pripoveduje le to, kar je sam doživel, pa bodi uspeh ali neuspeh. Diči ga lepa lastnost odkritosrčnosti, ki je ima v toliki meri, da mu je neredkokrat celo v škodo.

Ko sem bil zadnjič pri njem, mi je poleg drugega tudi razkazoval, kako izdeluje za svoje panje »satnice«. Izdeluje jih na čisto priprost način, ne da bi bilo treba vosek prej kuhati ali topiti.

Dela takole: Ker čebelari že več let v panjih zgoraj omenjenega sestava, ima seveda že dovolj satja. Ko postane staro, črno in že neprozorno, ga vsako jesen nekoliko zavrže in prekuha v vosek. Posebno lepih, ravnih satov pa ne izreže iz satnikov, ampak poreže celice z dobrim, ostrim nožem po obeh straneh tako, da ostane osnova sata — satnica. Ker je zra-

ven še polno srajčic od izleženih čebel, tudi te z malim trudom odstrani, in sicer na ta način, da z ostrino noža postrga po »medstenju«¹. Končno je satnica prav lepa in prozorna. Ker so odstranjene vse luščine, ne zaostaja skoraj nič za umetno izdelano satnico. Odpadki, ki jih dobi pri tem delu, so potem še dobri, da jih prekuha za vosek.

¹ Janežič - Bartl: Zwischenwand = medstenje, pretin, pregrada, pregradna stena, vmesna stena.

Najbolj važno pri tem pa je to, da taka izdelava nič ne stane. Le nekaj ročnosti je treba in malo dobre volje.

Seveda pa je treba paziti, da se pri tem delu ne urežeš, ker mora biti nož precej oster. No, če nisi preveč neroden, se tega ni bati.

Poudarjam pa še enkrat, da se delajo zgoraj omenjene satnice le iz ravnega satja. Take satnice uporablja Fortunov oče s pridom spomladi pri rojih, da mu ne izdelajo preveč trotovine.

Kuhanje voska na kmetih.

Henrik Peternel v Bukovem žlaku.

edno sem obžaloval, da se na kmetih leto za letom izgubijo velike množine voska, tega dragocenega čebelnega pridelka. Kdor ni imel iztiskalnice za

vosek in si je ni mogel izposoditi, je kratko malo stlačil voščine v lonec vrele vode, vsipaval brozgo v vrečo in to potem na perilniku nekoliko časa obdeloval s kuhalnico. Ker je običajno začela gospodinja godrnjati zaradi nesnage, ki jo je čebelar povzročal v kuhinji, je ta z delom hitel in z vrelo vodo štedil. Posledica tega je bila, da je ostalo v tropinah do polovice voska.

Sam sem bil ob izselitvi iz domovine prisiljen, pustiti ondi svojo iztiskalnico za vosek, nabavo nove iztiskalnice pa sem odlagal in jeseni rajši poiskal dobrega čebelarja, da mi bi vosek skuhal. Pa je meni zelo naklonjen čebelar obraz kislo skremžil, ko sem ga naprosil, naj mi skuha vosek.

Končno sem naletel na čebelarja, ki je moji prošnji ugodil in smehljajoč se obljubil, da mi ga skuha. Ta čebelar je gospod Ignacij Ofentavšek v Razgorcah pri Vojniku. Že pri prvi kuhi sem opazil, da mi je iz voščin izkuhal neverjetno veliko čistega voska. Povedal mi je rade volje, da rabi iztiskalnico s silno močnim pritiskom, ki ga nič ne stane.

Ker je stvar važna za kuhanje na kmetih, naj mi bo dovoljeno, nekoliko obširneje popisati, kako kuha vosek g. Ofentavšek.

Za iztiskanje rabi navadno, kmetsko iztiskalnico za grozdje in sadje, kakršne imajo v Mariborski oblasti in na Dolenjskem pri vsaki drugi hiši. Znano je, da izvajajo take iztiskalnice neverjetno močan pritisk, saj bremenijo na tropinah več stotov težak kamen s štiri- do šestkratno svojo težo.

Priprava za iztiskanje voska je kaj enostavna: Koš, v katerega se običajno vsipajo tropine, odstranimo. Klado, na kateri stoji koš, čedno osnažimo. Neposredno pred iztiskanjem vlijemo na klado polagoma lonec vrele vode; ta se odteka v podložen kebel (prijemač), ki stoji prav tam, kakor pri iztiskanju grozdja ali sadja. Voda v keblu tvori podlago, na kateri se zbira vosek, ki priteka izpod iztiskalnice.

Ko se začnejo voščine v loncu vrele vode topiti, jih je treba mešati, dokler se popolnoma ne razpuste. Potem postavimo lonec z vrelo brozgo k iztiskalnici. Nad keblom, v katerega se bo stekal vosek, držita dva pomočnika (otroka) prilično kvadratni meter velik kos domačega (hodnega) platna, in sicer vsak pomočnik za dva vogala. Sedaj vlijemo brozgo v sredino platna, pomočnika držita razprto platno nad škafof tako dolgo, da odteče

večina redke tekočine skozi platno v škof. Nato zganemo vse štiri vogale platna skupaj, da se napravi vrečica. To položimo na klado, vse štiri vogale pa zganemo nad sredino vrečice. Na zganjeno vrečico položimo babico stiskalnice, na njo pa pritrdimo primeren kol (ded) in začnemo kakor običajno kamen privijati. Pod pritiskom mora ves vosek skozi platno. Ko je vreča že precej iztisnjena, začne vosek cureti ob njenih straneh. Da ne brizga čez klado na tla, pritrdimo na klado nekoliko centimetrov ob babice 7 do 8 cm visok obroč iz pločevine ali iz lesa (n. pr. obod starega, nerabnega velikega rešeta). Po iztiskanju odvijemo kamen, razganemo

platno, odstranimo tropine in začnemo iztiskavati brozgo, zajeto iz naslednjega lonca. Med iztiskavanjem se je na ognjišču skuhal nov lonec voščin in delo gre hitro od rok.

Gospod Ofentavšek rabi pri kuhi samo deževnico, te pa obilo; zato je njegov vosek resnično zlatorumen.

Ker se v kuhinji ne iztiskavajo, marveč le kuhajo voščine, ki jih odnašamo sproti k iztiskalnici, nima gospodinja vzroka, da bi se jezila nad čebelarjem.

Razume se, da je treba na ta način pridobljeni vosek še enkrat raztopiti, da se popolnoma izčisti.

Čudna preselitev oprrašene matice.

Henrik Peternel v Bukovem žlaku.

minulem poletju se nisem mogel odločiti, da bi uničil dve starejši matici, od katerih je bila ena iz l. 1925. — večkratna babica in mati matic odličnih družin — druga iz l. 1926., prav tako izborna mati. Ker sta dva panja na koncu skladnice z rezervnimi maticami morala dati svoji mladi matici v zameno drugim plemenjakom, sem te dve stari matici zamenjal z odvzetima in je prišla ona iz leta 1925. v gornji, ona iz l. 1926. pa v spodnji skrajni panj. Tako sem tema maticama podaljšal življenje do jeseni.

Pregledal sem ta dva panja v teku poletja večkrat, ali bosta matici prelegla, a nisem zapazil drugega kot to, da kljub starosti zalegata izborno.

Od srede avgusta do konca septembra teh dveh panjev nisem pregledal. Konec septembra sem določil dan njune smrti. Dejal sem narazen spodnji panj, ki bi moral imeti rumeno označeno matico iz leta 1926. Našel sem mlado, neoznačeno matico in tudi še nepokrito zalego. Zadovo-

ljen, da imam mlado matico izvrstnega pokolenja, sem panj zaprl. Nadaljeval sem in pregledal gornji panj, ki bi moral imeti sinje (plavo) označeno matico iz l. 1925. Verjel nisem svojim očem, ko sem v njem našel rumeno označeno matico iz l. 1926., ki je bila poleti v spodnjem panju. Stvar se mi je zdela tako čudna, da sem pregledal še zapisnik, čeprav sem bil prepričan, da me spomin ni zapustil. Tudi po zapisniku bi morala biti rumeno označena matica v spodnjem panju, sinje označena pa v gornjem.

Kako je prišla matica iz l. 1926. v gornji panj, ne vem, ker se je to odtegnilo mojemu opazovanju. Gotovo je le, da je spodnji del prelegel in da je pobegnila stara matica iz njega v gornjega, ki je moral biti brezmatičen. Pomota je nemogoča, ker je bila ta matica (iz l. 1926.) edina iz tega leta v čebelnjaku.

Med je izvrstno zdravilo za bolezní na ledvicah. Ne pozabi tega omeniti svojim odjemalcem. Med zelo krepí živce in srce!

Iz dobe čebelarja začetnika.

Podgorski.

Čebelarjev izpit.

Čebelarstvo je res čuden poklic. V vsakem drugem poklicu, duševnem ali ročnem, dela vajenec ob določenem roku izpit, da pokaže, je-li zmožen to, kar se je učil, vršiti z umom in z rokami tudi v praksi, ter postati v svojem poklicu mojster. Pri čebelarjih pa ni tako. Čebelar prav nič ne ve, koliko časa bo vajenec in kdaj postane mojster, kajti danes se predstavi čebelam kot mojster, jutri ga pa izučé, da je šele vajenec. To se lahko pripeti celo čebelarju, ki se bavi s tem poslom že desetletja.

Tudi meni se je zahotelo, da bi po treh trudapolnih letih naredil iz čebelarstva zrelostni izpit ter postal mojster tega poklica. Razodel sem svojo željo čebelam približno tako-le:

»Ljube čebelice! Tri polna leta vas že oskrbujem z največjim veseljem in žrtvujem za vas in vaš obstanek vse svoje zmožnosti. V priznanje mojega prizadevanja dopustite, da opravi pri vas zrelostni izpit in ne bom vse svoje dni samo vajenec, ampak končno mojster. Določite mi predmet in dan, kdaj naj se to zgodi.«

Čebele so veselo zašumele in rekle: »Dragi čebelar! Preveč je skrivnostno naše življenje, da bi kdo mogel s svojim razumom uganiti naše tajne. Zato ti svetujemo, da preložiš svoj izpit do dneva svetega Nikolija.«

Hud je bil zame ta poper, ki so mi ga dale poduhati čebelice. Sklenil sem se nad njimi maščevati. »Če ne bo šlo z lepa,« sem si dejal, »bo pa šlo z grda!«

In tako sem se neko spomladansko jutro vstopil pred čebelnjak, čebele pozval k poslušnosti in jim zaukazal: »Letos mi ne smete rojiti! Ste razumele?«

Čebele so brenče izjavile, da se bodo ukazu pokorile. Ko pa sem odšel, se je vnel med čebelami o tej presenetljivi prepovedi hud razgovor. Panj št. 1, ki je bil najmočnejši, se je prvi oglasil k besedi: »Kako more čebelar od nas zahtevati, da naj ne rojimo?! Mar nam ni od narave dana pravica, da smemo rojiti, če nas je v eni hiši preveč? Me se temu ukazu ne bomo pokorile! Čebelar nam ne bo zapovedoval!«

Čebele po drugih panjih so pa bile drugačnega mnenja. Rekle so: »Ukaz je ukaz! Čebelar je naš gospodar in ima nad nami vso oblast. Tudi skrbi pridno za nas, da nam ničesar ne manjka. Če ga ne bomo ubogale, se utegne nad nami maščevati!«

Medtem sem pa tudi jaz šel in svojim znancem povedal, da bom letos panjem zabranil rojenje, zato da ostanejo močnejši ter mi nanosijo več medu.

Čez kakih 14 dni sem prišel v čebelnjak, da pogledam, kako izpolnjujejo čebele moj ukaz. Začel sem od kraja. Ko sem odprl prvi panj, so me čebele sprejele kar z mrznjo: »Kaj, ali nam ne zaupaš, da nas pregleduješ?«

»O, zaupam, saj ste zveste! Vendar pa je moja dolžnost, da kdaj pa kdaj pogledam, ali je pri vaši hiši vse v redu in ali je treba za vas kaj oskrbeti.«

Ko sem hotel malo pogledati po predalih, ali si ne pripravljajo potnih listov za roje, so se kar zakadile vame. Slično se mi je zgodilo tudi pri drugih panjih. Ko pa sem prišel do panja št. 1, se mi je primerilo vse kaj drugega. Ko sem ga odprl, so se čebele potuhnile. Čebele so na satih in me debelo gledale. »O,« sem si dejal, »tukaj pa ni vse v redu!« Ko sem potegnil prvi in drugi sat, še ni bilo nič; ko pa sem potegnil tretjega, so se zablesteli na njem lepi, dolgi matičniki. »A, tako izpolnjujete moje povelje?« sem se razljutil. »Vam bom že pokazal!« Sate sem zložil na kozo in vse matičnike podr. »Sedaj pa rojite,«

sem zarobantil, »če morete!« Ko sem panj zopet uredil in zaprl, sem odšel.

Ko se je v panju strah polegel, so se čebele začele posvetovati, kaj bi bilo sedaj storiti. Končno so se oglasile čebele tam na petem sату: »O, lahko rojimo! Tukaj na skrajnem robu sata imamo matičnik. Čebelar ga ni videl, ker smo ga gosto zasedle.« O, kako veselje je zavladalo zopet v panju. »Bomo, pa bomo rojile!«

Ko sem nekako tri dni po tem dogodku po obedu malo posedel v sobi in se naslonil, da bi zadremal, sem zaslišal pred sobo krepak glas: »Roj!« Kar zazebló me je pri srcu. Ko sem priletel na vrt, so se čebele že v velikem oblaku valile po zraku. Njih šumenje se mi je zdelo kakor zasmeh. Bil sem ves iz sebe od jeze in sramu pred čebelami in ljudmi, ker sem tako sijajno propadel v svojem izpitu z nalogo, da bom čebelam zabranil rojenje.

Najprvo sem krenil v čebelnjak. Odprl sem panj ter začel pregledovati, kje bi bil matičnik. Pregledal sem vse, a ga nisem našel nikjer. Ko sem začel ponovno pregledovati, sem ga končno le zagledal: čisto za letvico nekega sata so ga imele skritega. Premišljeval sem, kaj bi bilo storiti. »Ne udam se ne!« sem odločil. »Proč z matičnikom in čebele morajo nazaj v panj!« Medtem ko sem panj zopet uredil, so se čebele vsedle na neko hruško. Prav velik grozd jih je bilo. Ogrel sem jih in postavil v senco, da jih malo pokorim. Proti večeru pa sem pripravil sipalnik pri izrojencu in roj prav z jezo stresel na sipalnik. Tako so se čebele zopet znašle v isti hiši, kjer so bile poprej. Kaj so hotele? Noč je bila blizu in beg jim ni bil več mogoč. Spravile so se počasi, četudi nerade, v staro hišo. Vso noč so rogovilile in se posvetovale, kaj bi in kako bi. Sklenile so, da ne ostanejo v tej hiši, ampak se izselijo, toda šele čez kakih osem dni, ker panj nima matičnika. Matici so naročile, naj zaleže nekoliko trotjih celic in znese nekoliko čebelnih jajčec, da bodo potegnile nove matičnike, potem naj nič več ne leže.

Čez kakih osem dni sem prišel pogledati, kako se panj kaj obnaša. Ko sem ga odprl, sem takoj spoznal, da čebele nimajo čiste vesti: zopet so se bile potuhnile. Ko sem pregledoval sate, ni bilo nikjer videti nove zalege, pač pa sem na enem sату videl nove, še ne pokrite matičnike. »A, tako!« sem zagodrnjal. »Ne bote spet rojile, ne!« Stikal sem za matico, dokler je nisem zapazil na zadnjem sату med troti. Takoj sem jo aretiral in vzel iz panja. Tudi sat z matičniki sem jim odvzel. Dva sata, ki sta bila obložena z medom, sem prestavil v medišče. Nato sem panj zaprl.

V panju je nastala splošna žalost in potrtoš. »Vzel nam je matico, vzel zalego, vzel živež! Kaj naj sedaj počnemo?« — Oglasile so se čebele v medišču: »Kar poptožimo se! Saj imamo tukaj jajčeca!« — »V medišču jajčeca? Kako je to mogoče?« so vpraševale druge. — »Čebelar je prestavil iz plodišča v medišče dva sata, ni pa opazil, da je v enem sату nekoliko jajčec!« — Zopet je zavladal mir v panju.

Ko so se zatem čebele posvetovale, kako bi v medišču izpodredile matice, sem panj zopet odprl, v sredino plodišča vložil en sat ter panj zopet zaprl. Čebele so hitro prišle pogledati, kaj so dobile. »Matičnik je v sredi sata!« so veselo razglašale. »Pa kako velik je in kako lep!« Čebele strokovnjakinje so prihitele, da se prepričajo, kaj je s tem matičnikom. — »Godna matica je v njem,« so ugotovile. »O, matico bomo dobile, novo matico!« je šel glas od ust do ust in postalo je v panju spet veselo.

Uporne čebele so zopet začele gojiti misel na roj. Sklenile so, da bodo izpodredile v medišču novo matico, ki bo temu panju kraljica. »Z vsiljeno matico bomo pa rojile!« so si pripovedovale.

Drugi dan se jim je nova matica že izlegla. Kaj radostno so jo sprejele, ker je bila lepa in velika. Pa komaj je zagledala luč sveta, že so ji čebele povedale, da se ni spočela v tem panju in mu zato tudi ne bo kraljica, ampak bo morala rojiti.

Kakih deset dni po odstranitvi stare matice sem pogledal, kaj počenjajo čebele v panju št. 1. Tudi to pot mi niso bile nič kaj všeč. Pregledal sem, ali nova matica že leže jajčeca, pa nisem našel ničesar. Matico sem pa videl; bila je lepa in krepka. Mislil sem si: Oplojena še ni! Bržkone jo zadržuje slabo vreme. Sklenil sem, da pustim panj zopet deset dni v miru, kajti čebel ob času, ko se jim plemeni matica, ni begati.

Komaj teden dni po tem dogodku sem zjutraj okoli osmih na uho dobil klice: »Roj! Roj! Roj!« — »Za božjo voljo,« sem dejal, »kje se je pa vzel!«

Ko sem prispel k čebelnjaku, mi je Jurče zaklical: »Iz št. 1 je šel! Lejte ga no, kako visoko pleše tam okoli smreke!«

Ko so čebele opazile, da prihajam, so porogljivo zabučale in jele meni strgati korenček.

Strašno so me ponižale.

»Kaj bi neki storil?« sem preudarjal. Končno sem odločil: »Prav v ta panj mi bote šle!«

Najprej sem odprl panj in pregledal, kje se je vzela še ena matica. Pregledal sem vse plodišče, toda o matici ni bilo sledu. Nato sem pregledal še medišče. Lej ga spaka! Tam sem dobil matičnik z odprtimi pokrovcem! Ko sem pregledoval nadalje, sem iztaknil tudi mlado matico. Prav zanikarna je bila. »Pred preki sod ž njo!« sem viknil.

Ko sem bil panj zopet uredil, sem odšel osramočen gledat za rojem. No, roj se me je usmilil; usedel se je prav nizko na bližnji grm. Ko sem ga ogrebel, sem ga odnesel v čebelnjak, postavil sipalnik k panju št. 1 in štrbunk! treščil z največjo jezo čebele na sipalnik.

Čebele so milo zašumele: »Oj neusmiljeni čebelar! Ali misliš, da imamo slonove kosti, da tako grdo ravnaš z nami!« — »Kakor ste zaslužile!« sem jezno odvrnil in sipalnik zaprl, »O joj!« so začele vzdihovati, »zopet smo v stari hiši! Strašno sramoto smo doživele! Sedaj si ne moremo več pomagati. Morale se bomo udati! Sila ni mila!«

Kake tri dni so čebele v panju še posedale, nato pa jih je vendarle navdalo spoznanje, da je treba kaj ukreniti. Tedaj so porekle matici: »Pojdi v naravo in se oprashi, da pričnemo z delom!« Matica je ubogala in se še tisti dan srečno oprasila.

Ko je bila v panju ženitovanjska veselica končana, so čebele matici dejale: »Sedaj pa le pridno stavi jajčeca. Pri drugih panjih se že igrajo mlade čebelice, pri nas pa podmladka sploh še ni.« — »Jaz bom že pridno zalegala,« jim je odgovorila, »ve pa glejte, da mi boste z vso marljivostjo znašale, česar je treba.«

Od tistega dne je bilo pri panju štev. 1 vse drugačno življenje. Čebele so nosile tako pridno, da je bilo veselje.

Ob času točenja medu je dobil panj št. 1 najvišje priznanje, kajti nadkriljeval je vse druge panje. Dal je v točilo 25 kg medu, medtem ko so dali drugi le po 20 do 23 kg.

Poleg tega so panji nabrali zadostno množino živeža za vso zimo do meseca maja.

Od tistega časa imajo »rešpekt« pred menoj ne samo »čebele«, ampak tudi kuharice in sladkosnedeži.

Čebelarskega izpita še do danes nisem naredil, ker so me čebele s svojo modrostjo še zmeraj ugnale, kadar sem se hotel prav posebno postaviti.

Opazovalne postaje.

Jos. Verbič — Ljubljana.

Mesečno poročilo za oktober 1928.

V tem mesecu navadno nastopi za čebele začetek zimskega počitka. Letos se to ni zgodilo. Čebele so skoraj do zad-

nega dne letele in se prašile. Izlet so jim ovirali le mnogoštevilni deževni dnevi.

Nektarja niso prinašale, pač pa glede na pozni čas mnogo obnožine. Postaja Vič

Mesečni pregled za oktober 1928.

Kraj (z morsko višino)	Označba opazo- vanega panja	Panj je na teži									Toplina zraka			Oni je bilo							
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih <i>dkg</i>		največ pridobil		naj- višja	naj- nižja	srednja me- sečna	izletnih	deževnih	s snegom	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	pri- dobil	po- rabil	<i>dkg</i>	dne	C°									
		mesečni tretjini <i>dkg</i>																			
Ljubljana (305 m)	A.-Ž.	—	—	—	90	30	45	—	165	—	—	+ 25	+ 2	+ 11·3	19	11	—	16	4	11	8
Vič pri Ljubljani (298 m)	A.-Ž.	—	—	—	50	60	20	—	130	—	—	+ 23	+ 2	+ 10·8	19	13	—	15	4	12	8
Št. Vid nad Ljubljano (314 m)	A.-Ž.	—	—	—	50	35	25	—	110	—	—	+ 22	— 6	+ 9·1	17	17	—	10	10	11	5
Tacen pod Šmarno goro (314 m)	A.-Ž.	—	—	—	55	60	15	—	130	—	—	+ 24	— 4	+ 11·	20	5	—	8	9	14	5
Škofja Loka (349 m)	A.-Ž.	—	—	—	25	25	15	—	65	—	—	+ 22	— 1	+ 9·6	14	8	—	14	8	9	17
Virmaše pri Šk. Loki	A.-Ž.	—	—	—	55	50	25	—	130	—	—	+ 22	0	+ 8·5	16	12	—	13	8	10	19
Dobrava-Vintgar (577 m)	A.-Ž.	—	—	—	45	40	185	—	270	—	—	+ 20	+ 1	+ 10·9	20	10	—	12	9	10	5
Javornik n. Gor. (553 m)	A.-Ž.	—	—	—	100	80	80	—	260	—	—	+ 21	— 2	+ 10·8	17	14	—	15	9	7	2
Dob (305 m)	A.-Ž.	—	—	—	60	60	10	—	130	—	—	+ 23	— 8	+ 8·6	3	10	—	11	15	5	11
Rova na Gor. (350 m)	A.-Ž.	—	—	—	70	25	15	—	110	—	—	+ 21	— 4	+ 10·5	17	11	—	12	11	8	12
Breg-Križe (483 m)	A.-Ž.	—	—	—	80	50	10	—	140	—	—	+ 18	— 2	+ 6·5	15	17	—	14	7	10	11
Vrhnika (293 m)	A.-Ž.	—	—	—	30	30	20	—	80	—	—	+ 19	— 2	+ 10·	14	13	—	13	13	5	17
Cerknica (575 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Gregor pri Ortneku (736 m)	A.-Ž.	—	—	—	30	20	24	—	74	—	—	+ 20	+ 5	+ 11·2	23	20	—	11	14	6	12
Krka (300 m)	A.-Ž.	—	—	—	40	50	45	—	135	—	—	—	—	—	15	8	—	16	8	7	18
Valpča vas p. Semiču (280 m)	A.-Ž.	—	—	—	70	50	20	—	140	—	—	+ 27	— 2	+ 13·5	23	11	—	7	20	4	11
Novo mesto (180 m)	A.-Ž.	—	—	—	25	30	25	—	80	—	—	+ 25	— 2	+ 12·4	23	12	—	10	11	10	9
Ptuj (221 m)	A.-Ž.	—	—	—	130	120	140	—	390	—	—	+ 25	— 3	+ 14·	15	5	—	8	13	10	7
Hrastnik (250 m)	svoj panj	—	—	—	20	21	9	—	50	—	—	+ 30	— 2	+ 12·	10	7	—	11	9	11	8
Sp. Ložnica pri Žalcu (252 m)	A.-Ž.	—	—	—	35	50	15	—	100	—	—	+ 18	— 4	+ 7·9	17	8	—	10	14	7	23
Orehova vas p. Marib. (270 m)	A.-Ž.	—	—	—	105	60	30	—	195	—	—	+ 21	— 2	+ 16·	18	5	—	13	14	4	15
Sv. Duh na Ostr. vrhu (536 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vržej pri Ljutomeru (176 m)	A.-Ž.	—	—	—	75	65	65	—	205	—	—	+ 26	— 3	+ 10·6	22	3	—	9	14	8	21
Cezanjevci (182 m)	A.-Ž.	—	—	—	100	40	60	—	200	—	—	+ 22	— 2	+ 11·5	17	8	—	9	9	13	21
Guštajn (398 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	35	40	—	75	—	—	+ 20	— 4	+ 9·1	13	6	—	9	9	13	18
Jarenina (262 m)	A.-Ž.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	3	—	5	15	11	31
Nedeljica (Beltinci) (170 m)	Amerikanec	—	—	—	50	55	35	—	140	—	—	+ 25	— 2	+ 11·	14	4	—	10	5	16	12

je zabeležila 13, Cezanjevci 14, Vržeji 15 in Novo mesto celo 16 dni, ko so se čebele z rumeno obnožino vračale domu. Dobile so ga na raznem zakasnelem cvetju, ki mu tudi splošna slana, ki je bila sredi meseca, ni mogla do živega.

V ljubljanski okolici in v Vržeju so se tretje še ves mesec svobodno gibali med

čebelami. V Dobu se je začel čas njihovega preganjanja šele v zadnji tretjini. Panji so imeli slabe matice ali pa so čebele zaradi predobre ali pa preslabe pomladanske in poletne paše šele v ajdi začele s stavljenjem ali zaleganjem trovotine.

Podružnične vesti.

Ljubljanska podružnica bo imela odborovo sejo dne 12. dec. 1928 ob osmih zvečer pri »Nacetu«.

Podružnica za Ljubljano in okolico bo imela redni občni zbor v nedeljo, dne 16. decembra 1928, ob desetih na moškem učiteljsku v Ljubljani, Resljeva cesta, pritličje, prva soba na desni. Dnevni red je običajen. Podružnične člane vabimo, da se zbora udeleže polnoštevilno. — Jos. Stojkovič, tajnik.

Breznica. Čebelarstva podružnica ima dne 8. decembra občni zbor ob 15. Vabi tudi nečlane.

Čebelarstva podružnica Slovenjgradec bo imela dne 30. decembra ob 10 dop. v posebni sobi gostilne Eichholcer v Slovenjgradcu svoj letni redni občni zbor. Vabimo člane čebelarje, da se občnega zbora udeleže ter povabijo s seboj tudi svoje prijatelje nečlane. — Tajnik.

Podružnica v Št. Rupertu na Dolenjskem bo imela svoj občni zbor v nedeljo dne 16. decembra 1918 ob 15. uri v dolnji šoli v Št. Rupertu, 1. Poročilo o podružničnem delovanju v preteklem letu. 2. Polaganje računa za leto 1928. 3. Nakup točila

v uporabo članom in določitev pogojev za izposojevanje tega stroja. 4. Vpisovanje članov za prihodnje leto. 5. Volitev novega odbora in delegata za družbeni občni zbor. 6. Nasveti in predlogi ter prost razgovor. — Vabljeni so člani in vsi po napredku stremeči čebelarji iz bližnje in daljne okolice. — Odbor.

Podružnica za konjski okraj ima svoj redni občni zbor z običajnim vzporedom v nedeljo, dne 30. decembra 1928 ob 14 v čadramski šoli. Čebelarji, pridite! — Odbor.

Podružnica za Krtino in okolico ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 16. decembra t. l. pri podružničnem predsedniku g. I. Sokliču v Založu. Na dnevnem redu so poročila društvenih funkcionarjev, predavanje o kuhanju voska, razne društvene in čebelarstva zadeve.

Podružnica za Celje in okolico bo imela svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom dne 9. decembra 1928 ob pol treh popoldne v gostilni pri »Nateku« poleg Kapucinskega mosta v Celju. K udeležbi vabimo vse čebelarje. — Kosi.

Drobiž.

Nikar ne uporabljajte pocinkanih posod za med! Neprestano opozarjamo čebelarje, da postane med v takih posodah strupen in da je potem človeškemu življenju nevaren. Tak med povzroča huda obolenja želodca in črev. Znani so primeri, da so ljudje, ki so uživali tak med, zaradi tega umrli. Čebelar-Nemec, ki je tak med prodal, je bil obsojen na eno leto težke ječe in na 18.000 mark odškodnine.

Mislili smo, da naši čebelarji ne bodo več spravljali medu v pocinkanih posodah, ker smo jih na nevarnost take posode že večkrat opozorili, toda zmotili smo se. Od nekega eksporterja medu smo te dni dobili pismo, da pocinkane posode še niso izgubile in da je moral odkloniti več partij medu, ki je bil v takih posodah. Dopisnik nas naproša, naj čebelarje vnovič posvarimo, naj nikar ne uporabljajo neprimerne posode.

V interesu našega čebelarstva je, da končno vendar že nehamo uporabljati pocinkano posodo. Predsedstva podružničnih odborov prosimo, naj čebelarje na občnih zbora opozore

na težke posledice, ki jih lahko zadenejo, ako našega svarila ne bodo upoštevali.

Zakaj tako malo zaležejo besede, ki so zapisane v »Slov. Čeb.«? Zato, ker časopisa menda ne bere niti polovica članov! Ali smo se mnogo zmotili?

Čebelarški pridelki na razstavah in ocena razstavljenega blaga. Na letošnji kmetijski razstavi na ljubljanskem velesejmu je bilo slišati precej pikrih očitkov, namenjenih ocenjevalni komisiji, češ, da ni postopala pravilno, da je bila pristranska in da so prav zaradi tega nekateri razstavljalci opravili kaj slabo, drugi pa vse predobro.

Ker sem bil član te komisije, lahko tudi na tem mestu ugotovim, da o kaki pristranosti ne more biti govora. Komisija je poslovala z največjo vestnostjo ter se za osebo razstavljalca sploh ni zmenila. Trudila se je po svojih najboljših močeh, da je razstavljenе predmete ocenila po njih resnični vrednosti ter (kolikor more to priti v poštev) po trudu, ki ga je razstavljalca imel z njimi. Če se je komisiji po-

znejše očitalo, da ni postopala pravilno, s tem še ni dokazano, da je očitek utemeljen. Da je ravnala napačno, ji ne bi mogel dokazati nihče, in sicer zato ne, ker je ravnala prav in vestno.

Vsak član komisije je ocenjeval zase po točkah. Med smo razvrstili v tri razrede. V prvem razredu je bil cvetlični med, v drugem jelov in ajdovec, v tretjem pa kostanjev in smrekov. Kdor je le količkaj čebelarja, mora priznati, da je bila ta razdelitev pravilna. Če so nekateri razstavljalci jelovega medu godrnjali, da je dobil njih med manj točk, nego cvetlični, jih moramo opozoriti na konzumenta, ki vsekdar jelov med slabše plačuje, nego cvetličnega.

Pri oceni smo v poštev jemali tudi zrelost medu. V nekaterih posodah je bil med preveč voden. Na zunaj se to ne vidi, toda če ga zajameš z žličico, to takoj opaziš. Posledica: manj točk in — nezadovoljnost razstavljalca z ocenjevalno komisijo...

Čistoča medu je bila v splošnem zelo povoljna in je komisija priznala skoraj vsem razstavljalcem po tri točke.

Glede posode in njene opreme omenjam, da je bila v splošnem precej pomanjkljiva. Videli smo mnogo neprimernih steklenic. Opazili smo, da so čebelarji pri izbihi posode za razstavo premalo natančni. Sodilo se je po načelu, da mora biti posoda pripravna za kupčijo in da mora biti v s a k a steklenica opremljena z lično etiketo in z ličnim pokrovom, kovinskim ali papirnatim. Nekateri razstavljalci so opremili steklenice z neokusnimi etiketami in s takimi napisi, da se je le težka prečitelo, kdo je razstavljalac in kakšen med je v posodi. Vse te pomanjkljivosti so seveda vplivale na končno število točk.

Najbolj kritična je bila zadnja točka, ki je prišla pri oceni v poštev, t. j. trud, ki ga je imel čebelar s pripravo razstavnih predmetov. Komisija se je ravnala po načelu: več dela, več točk. Če je n. pr. čebelar A razstavil pet ali pa deset velikih steklenic medu s kovinastimi pokrovi, je gotovo imel z njimi manj dela, nego čebelar, ki je poslal na razstavo 30 steklenic medu po $\frac{1}{2}$ kg, potem ko je vse lično opremil s tiskanimi etiketami in zavezal s pergamentnim papirjem.

Težave pa je imela komisija z razstavljalci, ki so razstavili dvojce vrste med, n. pr. cvet-

ličnega in jelovega. Tu si nismo bili edini o številu točk, ki naj jih priznamo. Ali naj damo prednost medu finejše vrste? Ne! S tem bi bili krivični proti tistim, ki cvetličnega medu niso imeli. Priznati pa moram, da bi bilo potrebno sestaviti navodila za ocenjevalno komisijo. Mislim, da se bodo tudi pri nas razstave medu polagoma udomačile, ker vidimo prav v njih odlično propagandno sredstvo za konzum medu. Ako bo imela komisija pred seboj točna navodila za postopek pri ocenah in bo razstavljalac že vnaprej vedel, na kaj mu je posebno paziti, da bodo njegovi razstavnih predmeti v vsakem pogledu ustrezali, potem bo delo komisije lahko in zadovoljnost splošna.

Menim pa, da je treba določiti tudi najmanjše število steklenic, ki je potrebno, da razstavljalac sploh pride v oceno. Saj menda vendar ne gre, da bi se čebelarju, ki je razstavil samo eno do pet stekleničic medu, priznala srebrna kolajna!

Napisal sem to z najlepšim namenom za tiste, ki niso dobili zlatih kolajn. Ena sama je bila, pa tako lepa, da mi kar ni šla iz rok. Prav nič bi ne ugovarjal, če bi jo komisija prisodila — prosim, po vsej pravici! — č e b e l a m, ki so med nabrale...

Ubože čebele. Iz Amerike poročajo, da so izumili nove satnice iz — aluminija. Celice so iz kovine in so dolge polovico naravne celice; kar manjka, morajo dograditi čebele. Ta vest je prav primerna za pustne dni. Za pasje dni zapišem, da neki Italijan že izdeluje umetno satje iz parafina — svoj izum. Celice na tem izumu so 14 mm globoke in prav tako nagnjene, kakor naravne. Sredino umetnega satja tvori gosta žična mreža. Vešča se takih satov ne loti. Čebele jih sprejemajo zelo rade. Panj, ki ima tako satje, nabere trikrat več medu... O škoda, da nisem vedel takih mikavnih pripovedk v tistih letih, ko sem še nosil brzostrelne hlačke! Koliko šolarčkov bi bil zadivil s svojim pripovedovanjem!

Na svetu so troje vrste čebelarji: 1. Taki, ki vse vedo in se jim nič več ni treba učiti; 2. taki, ki nekaj vedo in bi se radi še kaj naučili; 3. taki, ki nič ne vedo in se tudi ne marajo učiti. — Naj vsak sam presodi, v katero skupino spada. Čebelarski časopisi izhajajo samo zaradi čebelarjev druge skupine. (Po »Deutscher Imker«.)

Cenik čebelarskega orodja in potrebščin,

ki jih ima v zalogi blagovni oddelek Čebelarskega društva za Slovenijo v Ljubljani, Jugoslovanska knjigarna, Pred škofijo (poleg stolne cerkve).

Predmet	Cena	
	Din	p
1. Pripomočki za pomirjenje čebel oziroma za varstvo proti piku.		
Brizgalnica za roje	120	—
Euskol (zavitek)	5	—
Kadilniki (boljši)	60	—
Kadilniki	50	—
Čebelarska kapa s tkanino	50	—
Čebelarska kapa, žimnata	46	—
Pajčolani	—	—
Pajčolani z žimnatim vložkom	—	—
Čebelarske pipe (pihalnik Dathe)	55	—
Razpršilnik za škropljenje čebel z vodo, navaden	6	—
Razpršilnik za steklenice, zelo učinkovit, tudi za vrtno porabo	25	—
Čebelarske rokavice	—	—
Samokadilnik »Vulkan«	120	—
2. Pitanje čebel.		
Baloni za 1 liter	8	—
Baloni za 1 liter z odprtim podstavkom za pitanje iz medišča	16	—
Baloni za 1 liter z zaprtim podstavkom za pitanje iz medišča	18	—
Pitalnik za A. Ž.-panj iz bele pločevine	14	—
3. Matica.		
Barva za označevanje matice, garnitura (štiri barve)	12	—
Matičnice (kletke) raznih vrst . . . . . od Din 2— do	13	—
Matičnice z oddelkom za hrano za razpošiljanje po pošti	3	—
4. Točenje, shranjevanje in konserviranje medu in voska.		
Čistilnik za med z dvojnimi sitom, iz zelo močne pločevine	130	—
Gonilo najnovejšega sistema	245	—
Ista brez železa	200	—
Leseni obod za dozo za pošiljanje po železnici	10	—
Nastavek s taco za odkrivanje satja ob točenju medu	140	—
Nož za izpodrezavanje satja	10	—
Nož za odkrivanje satja	10	—
Pločevinaste posode za med, à 1 kg z etiketo	4	—
Pločevinaste posode za med, za 25 kg	40	—
Leseni sodi za 50 kg	50	—
Odočna štula	70	—
Pločevinasto sito za čiščenje medu (dvojno)	52	—
Stekleničica za pošiljanje medu kot vzorec	2	50
Pločevinasto točilo, neemajlirano, z železnim okriljem, za 3 satnike	—	—
Pločevinasto točilo, neemajlirano, z bronastim okriljem, za 3 satnike	—	—
Pločevinasto točilo za med, najnovejšega sestava za 3 satnike, 27×41 cm, emajlirano	—	—
Pločevinasto točilo za med, z bronastim okriljem in emajlirano	—	—
Pločevinasto točilo za 10 okvirov, obojestransko, za velike obrate	2700	—
Topilnik za voščine	80	—
Vilice za odkrivanje satja	20	—
5. Satnice in žičenje.		
Deska za pritrjevanje satnic	6	—
Garnitura za vdelavo satnic (dvojni topilnik za vosek, cevka za lepljenje)	30	—

Predmet	Cena	
	Din	p
Kolesce za vtiranje žice, navadno	14	—
Kolesce za vtiranje žice, boljše	18	—
Luknjač za okvirčke	40	—
Satnice, 1 kg	—	—
Svetiljke za zalivanje satnic »Gratze«	40	—
šilo za vrtnje luknjic	3	—
Topilnik s svetiljko in žličko za lepljenje satnic »Blitz«	40	—
Žica v klobčiču, dkg	—	40
Žica, najfinejša, v originalnem zavitku, 1 zavitek	6	—
6. Panj in njega deli,		
A. Ž.-panj na 9 satnikov	285	—
A. Ž.-panj na 10 satnikov	285	—
Kovinski deli za A. Ž.-panj:		
a) 6 finih palic, 40 cm, à Din 1.—	6	—
b) 2 nosilca za matično rešetko, à Din 1.50	3	—
c) 2 tečaja za vratca, à Din 1.50	3	—
d) 4 tečaji za brade, à Din —75	3	—
e) 2 mreži za okenca, à Din 4.—	8	—
f) 4 zapahi za okenca, à Din —75	3	—
g) 2 zaporici za zaklopnico, à Din —20	—	40
h) ¼ kg kvačic	4	—
i) kljukica za vratca	—	35
j) rešetka za 1 panj, zelo močna, brušena	12	—
Žična mreža za okenca (pocinkana), kvadratni meter	36	—
Okvirčki za A. Ž.-panje (nezbíti), za komad	1	75
Pločevinasta razstojišča, namesto kvačic, za 9 ali 10 satnikov	2	50
Matična rešetka, močna, za 1 panj	—	—
Matična rešetka, nemškega fabrikata, kvadratni meter	120	—
Matična rešetka, najfinejša, sestavljena iz palčic, 34×15 cm	15	—
Zapahi za žrela:		
a) kovinski, enostranski	2	—
b) leseni (Trinkov sestav) s peresom	1	50
7. Prípomočki za delo v in izven panja.		
Klešče za A. Ž.-panje	28	—
Klešče za gorško stavbo	25	—
Zaklopna kozica za odlaganje satnikov s čebelami	33	—
Lesen sipalnik za A. Ž.-panje na 9 in 10 satnikov	25	—
Strgulja za snaženje A. Ž.-panjev	10	—
ščetica za ometanje čebel	8	—
8. Razno.		
Odvíjač za vijake	3	—
Jeklena šablona in zabijač (priprava za pritrjevanje kvačic)	24	—
Tehnica za obljudene panje	1150	—

V področju osrednjega odbora se je ustanovil poseben odsek za blagovni oddelek, katerega naloga je organizirati nakup in prodajo čebelarskih potrebščin, voska in medu ter na ta način pomoči tako članom kakor društvu. Imel bo v zalogi le prvovrstno blago po zmernih cenah. Čebelarji! Podpirajte to društveno ustanovo s tem, da svoje potrebščine le pri njej kupujete. Dobrodošli so odseku vsi dobri nasveti in misli s strani članov.